

Nr 204.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till lindring i de mindre bemedlades levnadsvillkor; given Stockholms slott den 5 mars 1920.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att för beredande av lindring i de mindre bemedlades levnadsvillkor anvisa såsom förslagsanslag

<i>dels å tilläggsstat för år 1920</i>	kronor 4,000,000
<i>dels ock å extra stat för år 1921</i>	» 2,000,000.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Alfred Petersson.

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5 mars
1920.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern **EDÉN**,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena **HELLNER**,
Statsråden: **PETERSSON**,
              PETRÉN,
              NILSON,
              LÖFGREN,
              friherre **PALMSTIERNA**,
              UNDÉN,
              THORSSON,
              HOLMQUIST,
              OLSSON.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Petersson anförde:
Vid punkten 124 under nionde huvudtiteln av årets statsverks-
proposition har jag lämnat redogörelse för en skrivelse den 7 november
1919 från folkhushållningskommissionen av juni 1919 angående fortsatta
anslag för beredande av lindring i de mindre bemedlades levnadsvillkor,
det s. k. dyrtidsanslaget. Jag anförde då, att jag — i likhet med kom-
missionen — ansåg ytterligare utredning i ämnet behövlig. I enlighet
med min hemställan har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan
på blivande proposition beräkna för ifrågavarande ändamål anslag å 4
miljoner kronor å tilläggsstat för innevarande år och 2 miljoner kronor
å extra stat för år 1921.

Jag torde böra erinra, att 1919 års lagtima riksdag för ändamålet anvisat såsom förslagsanslag dels 29 miljoner kronor å tilläggsstat för år 1919, dels ock 5 miljoner kronor å extra stat för år 1920.

Beloppet å 5 miljoner kronor var avsett att möjliggöra verksamhetens fortsättande under sjunde perioden eller, förra halvåret 1920, intill dess riksdagen hunne fatta nytt beslut i ärendet. De för dyrtidsåtgärderna under senare halvåret 1919 och förra halvåret 1920 gällande bestämmelserna hava reglerats genom kungörelser den 13 juni och den 12 november 1919.

I skrivelse den 27 februari 1920 har nu bemälda kommission anført huvudsakligen följande:

»Innan folkhushållningskommissionen av juni 1919 går att framlägga sina förslag och beräkningar angående dyrtidsverksamhetens omfattning och kostnader under avvecklingsskedet, tillåter sig kommissionen meddela några kortfattade uppgifter om de hittills företagna åtgärdernas omfattning och resultat. Följande beteckningar komma därvid att användas beträffande de perioder, under vilka verksamheten ägt rum:

Första perioden för tiden	1 december 1916—30 juni	.....	1917
Andra » » »	1 juli	.....	1917—31 december 1917
Tredje » » »	1 januari ...	1918—30 juni	 1918
Fjärde » » »	1 juli	.....	1918—31 december 1918
Femte » » »	1 januari ...	1919—30 juni	 1919
Sjätte » » »	1 juli	.....	1919—31 december 1919
Sjunde » » »	1 januari ...	1920—30 juni	..... 1920.

Folkhushållningskommissionen av juni 1919.

Översikt av dyrtidsverksamhetens hittillsvarande omfattning och resultat.

Den statsunderstödda dyrtidsverksamhet, som under första perioden pågick inom landets kommuner, hade en jämförelsevis ringa omfattning, men allt eftersom kristidsförhållandena i landet försvårat de mindre bemedlades villkor, har verksamheten vuxit i betydelse och omfattning. Dessa förhållanden avspeglar sig även i de siffror, som uti nedanstående tabell angiva dyrtidsverksamhetens gestaltning sedan år 1916.

	1 perioden	2 perioden	3 perioden	4 perioden	5 perioden	6 perioden
Städer	98	102	103	103	107	104
Köpingar	28	30	31	33	29	28
Landskommuner	786	1,816	1,796	1,910	1,967	1,516
S:a kommuner	912	1,948	1,930	2,046	2,103	1,648
Beviljade anslag kronor	4.400.000: 47	7.658.282: 70	12.136.089: 08	17.753.307: 84	20.374.397: 18	9.031.301: 98

Vad angår *sjunde* perioden kunna för närvarande inga bestämda siffror angivas, då fördelningen av anslagen pågår och ansökningar alltjämt inströmma från kommunerna. Till den 15 februari 1920 hade emellertid till kommissionen insänts 1,335 ansökningar, av vilka 87 härrörde från städer. Hela det *ansökta* beloppet för *sjunde* perioden uppgick vid sistnämnda tidpunkt till omkring 6,300,000 kronor. Hos Kungl. Maj:t hade kommissionen intill den 11 februari 1920 *föreslagit* 829 kommuner till erhållande av dyrtidsanslag under *sjunde* perioden å 4,345,000 kronor. De för senast nämnda period uppgivna siffrorna komma emellertid att icke obetydligt ökas, enär åtskilliga sent inkomna ansökningar ännu icke hunnit slutbehandlas, och det torde kunna förväntas, att ytterligare en hel del kommuner under vinterns lopp skola komma att göra sina önskemål gällande. Enligt ovanstående utgör antalet kommuner, som under de sex första perioderna blivit delaktiga av dyrtidsanslaget, i procent av rikets hela antal kommuner:

Under första perioden	.....	36.3
» andra »	.....	77.6
» tredje »	.....	76.8
» fjärde »	.....	81.5
» femte »	.....	83.0
» sjätte »	.....	62.0.

Av de landskommuner, som under *fjärde* perioden utövade statsunderstödd dyrtidsverksamhet, voro 77 procent jordbruks-, skogs- och fiskesamhällen, 22 procent socknar av övervägande industriell struktur samt 1 procent stationssamhällen.

Bidrag av dyrtidsanslaget hava därjämte på grund av särskilda omständigheter under de sex första perioderna även tillerkänts följande allmännyttiga företag eller organ åt det allmänna, nämligen:

Summan av dessa till allmännyttiga företag eller organ åt det allmänna fördelade anslag under de sex första perioderna belöper sig till 497,086 kronor 81 öre.

Inalles skulle alltså till och med utgången av *sjätte* perioden ett belopp av 71,851,000 kronor hava av Kungl. Maj:t *beviljats* till dyrtidslindrande åtgärder bland mindre bemedlade samhällsmedlemmar. Lägges härtill vad som enligt ovanstående blivit under *sjunde* perioden av folkhushållningskommissionen *föreslaget* att utgå till kommunerna, kan storleken av till medio av februari 1920 anvisade och till anvisande föreslagna *statsbidrag för dyrtidsverksamheten under kristiden uppskattas till i runt tal 76,196,000 kronor.*

Någon exakt uppgift å hela det belopp, som faktiskt *utnyttjats* av kommunerna, kan för närvarande ej lämnas. Till den 1 januari 1920 hade kommissionen emellertid utbetalat till kommunerna en summa av närmare 58 miljoner kronor.

Under det att städerna så gott som utan undantag begagnat sig utav statens hjälp, hava landskommunerna icke i samma omfattning utnyttjat de möjligheter, som erbjudit sig till erhållande av statsbidrag för dyrtidsverksamhet. Köpingarna hava däremot i rätt stor utsträckning använt sig av dyrtidsanslaget. Det relativt svaga intresse, varmed landskommunerna från början omfattade den här ifrågavarande verksamheten, har emellertid under utvecklingens gång betydligt stegrats.

Summan utav kommunernas egna anslag under de olika perioderna har uppgått till följande belopp:

	1 perioden	2 perioden	3 perioden	4 perioden
Landskommuner och köpingar	1,099,673 ¹²	2,075,654 ¹³	2,145,031 ³⁶	2,304,207 ⁸⁸
Städer	1,959,795 ⁸¹	2,152,743 ⁶⁸	4,539,992 ⁰⁸	4,175,538 ⁸²
Summa kronor	3,059,468⁹³	4,228,397⁸¹	6,685,023⁴⁴	6,479,746⁷⁰

	5 perioden	6 perioden	7 perioden ¹⁾	Summa
Landskommuner och köpingar	2,321,246 ²⁷	1,569,951 ⁷⁸	1,007,213 ³³	12,522,977 ⁸⁸
Städer	3,285,150 ⁴⁶	1,703,622 ¹¹	1,053,733 ³⁴	18,870,576 ³⁰
Summa kronor	5,606,396⁷³	3,273,573⁹⁰	2,060,946⁶⁷	31,393,554¹⁸

Köpingarnas andelar i ovanstående belopp för samtliga perioderna, 31,393,554 kronor 18 öre, uppgå till 709,031 kronor.

Dessutom hava *enskilda givare* tillskjutit betydande summor (hittills inalles 3,459,259 kronor), som ställts till kommunernas förfogande, varigenom dessa satts i tillfälle att öka effekten av sina dyrtidslindrande åtgärder.

Då *staten*, såsom ovan anförts, för sin del till och med medio av februari 1920 beräknas hava bidragit med ..... 76,206,000 kronor
kommunerna för samtliga sju perioder tillskjutit ..... 31,394,000 »
 och *enskilda givare* ..... 3,459,000 »

skulle följaktligen *inalles ett belopp av 111 miljoner kronor* hava stått till kommunernas förfogande för lindrande av de mindre bemedlades levnadsvillkor från tiden från den 1 december 1916 till den 1 juli 1920. Härtill böra även läggas de statsanslag å ytterligare cirka en miljon kronor, som torde komma att tillerkännas kommunerna under sjunde perioden för tiden efter medio av februari 1920. Medtages även detta approximativa belopp, kan totalsumman höjas till i runt tal 112 miljoner kronor.

Kommun, som ifrågasätter statsbidrag för sin dyrtidsverksamhet, har att för varje ny anslagsperiod insända plan över de beräknade kostnaderna för verksamhetens genomförande. Av dessa planer framgår, huru kommunerna tänka gestalta denna verksamhet. Då emellertid de angivna beloppen i rätt väsentlig mån blivit under samtliga perioder beskurna, framför allt under sjunde perioden, kunna siffrorna här nedan beträffande de olika gruppernas i kostnadsplanerna fördelning endast giva en föreställning om de beräknade kostnaderna för verksamheten, under det att de faktiskt havda utgifterna framgå ur de slutredovisningar, som för varje anslags-

¹⁾ Preliminära siffror.

period skola ingivas till folkhushållningskommissionen, innan statsbidraget utbetalas. I närsluten bilaga lämnas en översikt över kostnadsplanernas slutsummor beträffande de olika ändamål, som understötts med dyrtidsanslaget. Dessa planer giva vid handen, att de väsentligaste utgifterna falla på rabatterning utav *livsmedel*, varjämte även utgifterna för *beklädnadsartiklar* samt *bränsle* och *belysningsartiklar* uppnått avsevärda, belopp i kommunernas kostnadsberäkningar.

Barnbespisningsverksamheten har såsom av tabellen framgår kontinuerligt ökat i omfattning. De under sista perioderna sjunkande siffrorna sammanhänka med den allmänna avvecklingen av dyrtidsåtgärderna. Det förtjänar här påpekas, att dyrtidsverksamhetens handhavare i alla delar av landet betygat, att statens uppmuntran av denna verksamhetsgren varit kommunerna och de mindre bemedlade till ovärderligt gagn under kristiden. Barnbespisningen upprätthölls under fjärde perioden i närmare 400 av vårt lands kommuner, därvid den största frekvensen är att anteckna för Älvsborgs, Stockholms, Kopparbergs, Gävleborgs och Östergötlands län. I fråga om *den allmänna bespisningen* framgår det klart av kostnadsplanerna, att denna verksamhetsgren var den mest typiska kristidsskapelsen, som nådde sin högsta utveckling under år 1918 och början av år 1919. Numera hava centralköken praktiskt taget alldeles upphört att fungera — — —.

Statens bidrag till själva kostnaderna för *anläggning av centralkök*, som vanligen utgått med hälften eller tredjedelen av vissa slags kostnader, hava under de fem första perioderna, då staten medgav dyrtidsanslagets användning för detta ändamål, uppgått till 610,000 kronor — — —.

Bidragen till *filantropiska företag* ökades betydligt från fjärde till femte perioden, beroende på dessa institutioners under krisens utveckling alltmer försvårade ekonomiska läge. Från sjätte perioden bidrager staten emellertid icke längre till utgifter för dylika anstalter, såvida icke dessa tjänstgöra som organ åt de lokala dyrtidskommittéerna och sålunda handhava verksamhetsuppgifter, som det eljest varit de kommunala organens uppgift att direkt utöva.

På grund av de stränga bestämmelser, som uppställts för rätten till kontantutdelning, hava kommunerna nödgats pressa ner sina anspråk på att få utlämna *kontanta bidrag*.

Genom regeln, att endast skattetyngda kommuner kunna berättigas att få bidrag till *förvaltningskostnader*, hava utgifterna för dyrtidsverksamhetens administration hunnat hållas nere vid mycket anspråkslösa belopp.

I *diverse-gruppen* ingå olikartade anslagskrav, som ej kunnat direkt föras under de andra rubrikerna i kostnadsplanerna.

Dyrtidshjälpens effektivitet kan ses både ur synpunkten av verksamhetens allmänna betydelse såsom dyrtidslindrande faktor och värdesättas med hänsyn till de beviljade anslagens tillräcklighet för sitt ändamål. Praktiskt taget hava alla kommuner på cirkulärförfrågan från folkhushållningskommissionen framhållit, att verksamheten medfört gagnande resultat och att densamma räddat stora grupper av samhällsmedlemmar från att nedsjunka till understödstagare hos fattigvården. Några kommuner hava dock uppgivit sig icke sakna exempel på de vådor, som uppstått genom det allmännas ingripande på detta område — — —.

Om de av kommunerna disponerade statsbidragen fördelas på de hushåll respektive hushållsmedlemmar, som erhållit dyrtidshjälp, visar det sig, att *genomsnittsvärdet av de olika periodernas statliga dyrtidshjälp* uppgått till följande belopp

första perioden	19.52	kronor	per	hushåll	och	6.12	kronor	per	hushållsmedlem
andra	»	18.13	»	»	»	5.35	»	»	»
tredje	»	28.58	»	»	»	8.28	»	»	»
fjärde	»	39.81	»	»	»	12.37	»	»	»
femte	»	53.10	»	»	»	16.24	»	»	»
sjätte	»	44.91	»	»	»	16.13	»	»	»

Till ovanstående värden bör likväl läggas ungefär hälften av de för respektive perioder angivna beloppen, motsvarande den kommunala dyrtidshjälpen, för erhallande av en någorlunda exakt uppgift om den totala dyrtidshjälpens storlek under krisåren.

När dyrtidsanslaget först började utgå i slutet av år 1916, var situationen sådan, att hjälp måste genom det allmännas försorg beredas alla mindre bemedlade, som kännbart drabbats av dyrtiden. Vid denna tidpunkt hade industriarbetarna blott i obetydlig omfattning erhållit mot dyrtidens prisstegringar någorlunda svarande löneförhöjningar. Till följd härav kom ett betydande antal arbetare i åtnjutande av dyrtidshjälp, något som tydligt avspeglas i de här nedan meddelade siffrorna om antalet hjälpta hushåll och personer under de första anslagsperioderna. Sin största omfattning nådde verksamheten under fjärde perioden eller hösthalvåret 1918, men är härvid likväl att märka, att maximisiffran berör *hushållen*, icke antalet familjemedlemmar. Detta antyder, att de ensamståendes (gamla, sjuka, ånkor) antal ökats men familjeförsörjarnas minskats bland bidragsmottagarna — — —. Under sådana förhållanden låg det nära till hands att lägga den med sjätte perioden (senare halvåret 1919) inledda avvecklingen av dyrtidsverksamheten efter linjer, som direkt anknöto till de konstaterade utvecklingstendenserna. Den principen fastslogs nu, att hjälp i fortsättningen endast skall få utlämnas till de mest motståndsvaga såsom *ensamstående, gamla, sjuklingar och mycket barnrika familjer*, och anmodades kommunerna följaktligen att utmönstra den kategori av bidragsmottagare, som genom löneförhöjningar eller annorledes fått någorlunda säkra förutsättningar att kunna hålla sig uppe utan det allmännas stöd. Nedanstående tabell åskådliggör tydligen huru hjälpverksamheten utvecklats under de olika perioderna:

	Städer		Landskommuner och köpingar		Summa	
	Hushåll	Personer	Hushåll	Personer	Hushåll	Personer
1 perioden	126,243	446,627	98,894	371,107	225,137	817,734 (approx.)
2 »	216,755	704,711	205,664	727,016	422,419	1,431,727
3 »	211,847	695,710	212,827	769,516	424,674	1,465,226
4 »	195,865	618,884	250,748	815,563	446,513	1,434,447
5 »	135,823	449,655	247,696	814,574	383,619	1,264,229
6 »	61,542	162,230	133,458	397,770	195,000	560,000

(samtliga sjätte periodens siffror preliminära).

Beträffande spörsmålet om *förhållandet mellan dyrtidsanslaget och fattigvården* har det varit kommissionen angeläget att efterse, att anslagen till de mindre bemädlade icke förvandlats till direkta understöd för lättande av kommunernas fattigvårdstunga. Visserligen har antalet hjälpta *hushåll*, som samtidigt åtnjutit någon form av bidrag från fattigvården (personer med full försörjning hava hela tiden ej varit berättigade till hjälp från dyrtidsanslaget), varit rätt betydligt, nämligen under

fjärde perioden	.....	45,679 stycken.	
femte	>	56,013	>
sjätte	>	21,826	> (preliminär siffra),

men med fästast avseende vid de av kommunernas förtroendemän avgivna berättelserna och resultaten utav de undersökningar beträffande denna angelägenhet, som verkstälts inom kommissionens avdelning för dyrtidsanslaget, anser sig kommissionen kunna ge uttryck åt den uppfattningen, att dyrtidsanslagen med ytterst få undantag använts för sitt avsedda ändamål. Men givetvis ha statsmedlen såtillvida bragt lättnad åt fattigvården, att densamma ej behövt betungas med utgifter för dessa betydande grupper samhällsmedlemmar, vilka nu i stället omhändertagits av dyrtidsanslaget — — —.

Principer för
dyrtidsverks-
samhetens
avveckling.

I folkhushållningskommissionens framställning av år 1919 angående dyrtidsverksamhetens avveckling betonades, att då verksamheten tillkommit på grund av kristiden, densamma även borde upphöra, sedan förutsättningarna för dess tillkomst hävts, men att härvid nödig varsamhet borde iakttagas, så att de ekonomiskt svagt placerade samhällsmedlemmar, vilka på grund av hjälpen från dyrtidsanslaget kunnat hålla sig uppe, icke behöfde riskera att nedsjunka till understödstagare hos fattigvården — — —.

Dyrtiden trycker fortfarande hårt en betydande del av de samhällsgrupper, vilka numera komma i åtnjutande av dyrtidsanslag. Den lättnad i levnadsvillkoren, som uppkommit genom den icke oväsentliga nedgång i priset å animaliska produkter, som kunnat konstateras under de senaste månaderna, uppväges av stegringen på andra varuslag. Den allmänna prisnivån kan icke sägas ha sjunkit. Förhållandena på arbetsmarknaden visa sig ännu osäkra; verkningarna härav sträcka sig även till många, tillhörande dyrtidsanslagets klientel, vilka för sin existens äro beroende av närskyldas arbetsinkomst.

Skärskådas dyrtidsverksamheten allenast under synvinkeln av dyrtidens tendens att bliva bestående, borde följaktligen som konsekvens av ovan utvecklade synpunkter framgå behovet av verksamhetens vidmakthållande en längre tid framåt. Kommissionen finner sig likväl icke kunna tillstyrka, att ett kristidens provisoriska hjälpföretag omvandlas till en mera varaktig understödsinstitution. Tidpunkten torde i stället vara inne för staten att träffa avgörande om att påskynda den nuvarande verksamhetens avveckling fram mot definitivt upphörande. Det torde nämligen icke vara att förorda, att en för utomordentliga förhållanden tillskapad hjälpverksamhet upprätthålles längre än som oundgängligen kräves. Om hädanefter särskilda åtgärder i nödhjälpsyfte påkallas, lära andra linjer därvid böra följas än de, som praktiserats under krisåren. Med den inskränkning dyrtidsverksamheten på sistone erhållit, torde densammans upphörande icke heller komma att medföra allvarigare

vador för något större antal personer. De allra svagast ställda bland dessa synes det böra bliva kommunernas egen uppgift att omhändertaga.

Emellertid kan folkhushållningskommissionen icke tillstyrka ett alltför bråd-
störtat tillvägagångssätt vid dyrtidsanslagets indragning. Det finns skäl förmoda,
att en fortsatt, försiktig och successiv utsovring av bidragsmottagarna bland dyr-
tidsanslagets nuvarande klientel skall möjliggöra för åtskilliga av understödstagarna
att efter hand skaffa sig nödiga existensmedel. Allvarliga följder skulle förvisso
komma att inställa sig för många av de ännu hulpna, om staten alltför starkt for-
cerade avvecklandet av dyrtidsanslaget. En av folkhushållningskommissionen verk-
ställd undersökning har nämligen givit till resultat, att verksamhetens avklippande
redan den 1 juli 1920, eller med utgången av sjunde perioden, skulle komma att
hårt drabba såväl ett mycket betydande antal mindre bemedlade personer som också
kommunerna, vilka ju redan fastställt sina fattigvårdsstater för innevarande år.
Då kommissionen håller före, att de av kommunerna avgivna omdömena i avveck-
lingsfrågan måste tillmätas stor betydelse vid ett avgörande av spörsmålet om tid-
punkten för verksamhetens definitiva upphörande, skall här lämnas en sammanträngd
redogörelse för undersökningen och dess resultat.

Den av folkhushållningskommissionen föranstaltade enquëten har omfattat de
2,200 kommuner, som under kristiden bedrivit statsunderstödd dyrtidsverksamhet,
men hava svar huvudsakligen blott ingått från de samhällen, till vilka dyrtidsanslag
utgingo under sjätte perioden — — —.

Till besvarande hava bland annat framställts frågor om verksamheten, under
förutsättning av nu rådande dyrtids fortvaro, bör upphöra den 1 juli 1920; om den-
samma, därest nekande svar härå avgåves, bör omläggas; om något större antal bi-
dragsmottagare i händelse av dyrtidsanslagets indragning skulle komma att falla
fattigvården till last, samt om hjälp skulle kunna beredas de mindre bemedlade i
annan form än genom fattigvårdsunderstöd, därest dyrtidsverksamheten upphörde
den 1 juli 1920.

Svar å enquëten hava avgivits utav 1,542 kommuner, som bedrivit verksamhet
under sjätte perioden — — —.

På frågan om dyrtidsanslaget, därest nu rådande dyrtid fortfar, bör indragas
helt och hållet med utgången av sjunde perioden, d. v. s. den 30 juni 1920, hava 545
kommuner svarat *ja* och 997 *nej*. Då *nej*-svaren utgöra 65 procent och *ja*-svaren
35 procent av de till kommissionen ingivna svaren, förefinnes sålunda den meningen
förhärskande inom kommunerna, att verksamheten icke bör totalt upphöra den 1
juli 1920.

Inom ett enda län, Östergötlands, (52 ja, 42 nej), äro *ja*-svaren i majoritet.
Eljest synes, av enquëte-svaren att döma, dyrtidsverksamhetens upphörande komma
att vålla de minsta olägenheterna för landskommunerna i Uppsala, Gotlands,
Örebro och Jämtlands län, inom vilka län särskilt jordbrukssocknarna uttalat sig
för omedelbar avveckling. En motsatt mening angående konsekvenserna av dyr-
tidsanslagets omedelbara indragning förfäktas av kommunerna i Smålandslänen,
Blekinge och Kristianstads, Göteborg och Bohus, Skaraborgs, Västmanlands och Koppar-
bergs län samt alla norrlandslänen undantagandes Jämtland. Starkast har denna
åsikt kommit till uttryck i Blekinge (6 ja, 25 nej) och Västmanland (10 ja, 38 nej),

samt i Norrland, nämligen Gävleborgs län (3 ja, 42 nej). Västerbottens län (1 ja, 17 nej) och Norrbottens län (3 ja, 20 nej).

Inom hela riket hava cirka 640 jordbruks- och 275 industrikommuner krävt dyrtidsverksamhetens bibehållande, under det att i runt tal 400 jordbrukssocknar och 110 städer och industrisocknar ansett sig böra avstyrka fortsättning. Av städernas svar angiva 24 avvisande hållning gentemot fortsatt dyrtidsverksamhet och 67 uttalande till förmån för fortsatt verksamhet.

Samtliga ja-svaren representera kommuner med ett invånarantal av 1,346,000 personer och nej-svaren ett invånarantal av 3,176,000 personer.

Vid ett ställningstagande till spørsmålet om dyrtidsverksamhetens omedelbara upphörande synes särskild vikt böra fästas vid kommunernas beräkningar utav antalet personer, som kunna förväntas bli nödsakade anlita fattigvården, om dyrtidsanslaget skulle komma att indragas den 1 juli 1920. För att få fram en så noggrann siffra som möjligt har följande beräkningsmetod följts. Först hava kommunerna fått i uppdrag att räkna ut det totala antalet bidragsmottagare (hushåll) under sjätte perioden (resultat: approximativt 195,000 med cirka 560,000 hushållsmedlemmar). Därefter har konstaterats huru många bland dessa samtliga hushåll, som samtidigt åtnjutit någon form av understöd från fattigvården (resultat: approximativt 34,000 med cirka 74,000 hushållsmedlemmar). Det resterande antalet hushåll (approximativt 161,000) utgöres följaktligen av sådana, vilkas hushållsföreståndare erhållit hjälp från dyrtidsanslaget (och givetvis eventuellt från välgörenhetsföretag, enskilda o. s. v.) men som icke i något avseende anlitat fattigvården. Varje kommun har nu anmodats att undersöka, vilka personer, tillhörande den här senast framkalkylerade gruppen, som skulle kunna anses bli nödsakade att oundgängligen begära hjälp hos fattigvården, om dyrtidsanslaget komme att försvinna. Då huvudparten av alla svar härröra från landskommunerna och det kan förutsättas, att de kommunala delegationer, som under kristiden handhaft dyrtidsanslagen i våra socknar, äga noggrann kännedom om klientelet ekonomiska förutsättningar, torde de verkställda beräkningarna, ehuru självfallet ej fullt exakta, giva en tämligen säker hållpunkt för fastställandet av det eventuella tillskottet av nya understödstagare hos fattigvården i händelse av dyrtidsanslagets snara indragning. Vid sammanräkning av de inkomna svaren har det visat sig, att hela antalet hushåll, som nödvändigt måste bli beroende av fattigvården efter den 1 juli 1920, kommer att uppgå till 34,000, representerande 97,400 personer. På frågan om dessa människor skulle kunna bli hulpna annorledes än medelst fattigvårdsunderstöd, hava endast 120 kommuner svarat jakande, vilket synes antyda, att i stort sett ingen annan utväg än fattigvården står till buds, om dyrtidsanslaget försvinner. Här berörda kommuners yttranden över de till besvarande framställda frågorna hava varit enhälliga på ett 40-tal när.

Även om avdrag göres för felaktigheter och mindre noggrant avvägda siffror och yttranden i kommunernas enquêtesvar, kvarstår likväl det ofrånkomliga faktum, att en omedelbart, vid stundande halvårsskifte verkställd indragning av dyrtidsanslaget skulle försätta såväl ett betydande antal kommuner, av vilka åtskilliga vid uppgörandet av årets budget räknat med statsbidrag för denna gren av samhällets understödsverksamhet, som också stora grupper av kristidens oförskyllda offer bland samhällets mindre bemedlade i ett prekärt läge. Det synes för den skull kommissionen nödvändigt, att verksamhetens avveckling göres så mjukt och

varsamt som möjligt. Detta syfte torde kunna bäst ernås, om *utvecklingen utsträcker sig över ännu ett år eller till den 1 juli 1921*, det vill säga med en åttonde och en nionde anslagsperiod, omfattande hösten 1920 och vinterhalvåret 1921. Skall verksamheten pågå under sista halvåret 1920, lär nämligen därav följa, att en fortsättning under ännu ett halvår därefter måste bli nödvändig, alldenstund det icke kan vara lämpligt att avklippa verksamheten vid årsskiftet 1920—1921, alltså vid inbrottet av de egentliga vintermånaderna med denna årstids alltid förekommande större svårigheter. Dyrtidsverksamheten under avvecklingsskedet juli 1920—juni 1921 bör emellertid inriktas på *densammes definitiva upphörande*, och ligger det vikt uppå att sådana direktiv härvid lämnas kommunerna, att dessa vinna full klarhet om nödvändigheten av att under nämnda tidsperiod förbereda de åtgärder, vilka kunna befinnas nödiga för att utan statens medverkan bistå dem, som efter dyrtidsverksamhetens fullständiga upphörande komma att bli i trängande behov av samhällets omvårdnad.

I detta sammanhang kan folkhushållningskommissionen icke underlåta att fästa uppmärksamheten på den helt visst bekymmersamma situation, som torde komma att inträda för atskilliga kommuner, när dyrtidsverksamheten den 1 juli 1921 eventuellt upphör. Icke minst på grund av nu gällande skattelagstiftning lära enkannerligen de mest skattetyngda kommunerna efter kristidens påfrestningar knappast bli i stand att ensamma kunna bära de ökade fattigvårdsutgifter, som måste anmäla sig, om annan hjälp än fattigvårdens icke står att vinna för de vid dyrtidsverksamhetens upphörande kvarstående, sämst situerade understödstagarna. Då fattigvårdsstyrelsen emellertid är det enda kommunala organ, som för närvarande finnes för tillvaratagandet av de vanlottades intressen, framstår det som en bjudande nödvändighet att söka etablera ett visst samarbete mellan de kommunala dyrtidsorganen och fattigvårdsmyndigheterna under avvecklingsåret till förekommande av att de minst bemedlade ställas hjälplösa vid dyrtidsanslagets indragning. Den skarpa gräns mot fattigvården, som hittills uppdragits, torde med den nu inträdda koncentrationen av dyrtidsanslagets bidragsmottagare till de allra svagast situerade icke hellre längre med nödvändighet behöva upprätthållas. Det av utvecklingen själv betingade närmandet till fattigvården lär likväl icke behöva eller få sträcka sig längre, än att det må kunna medgivas kommunal fattigvårdsmyndighet att mot av folkhushållningskommissionen godkända garantier omhändervärd dyrtidsverksamheten för de mindre bemedlade, dock alltjämt under förutsättning, att beviljade statsbidrag icke få användas till lättande av kommunens ordinarie fattigvårdstunga samt att i övrigt ingen sammanblandning med fattigvården äger rum.

Vid en konferens med folkhushållningskommissionens avdelning för dyrtidsanslaget och funktionärer inom socialstyrelsen, pensionsstyrelsen, statens fattigvårdsinspektion och arbetslöshetskommissionen hava här framhävda synpunkter dryftats och vunnit principiellt understöd från samtliga, vilka uttalat sig i frågan.

För att markera det sista verksamhetsårets karaktär utav avslutningsperiod anser kommissionen motiverat, att några av bestämmelserna för kommunernas rätt att komma i åtnjutande av statsbidrag skärpas liksom också att dyrtidsverksamhetens uppgifter och grenar ytterligare inskränkas ävensom att statsanslagens storlek reduceras än mera. Med avseende på sistnämnda fråga hänvisas till vad kommissionen tillåtit sig anföra i det följande under avdelningen »kostnadsberäkningar».

Hittintills har som regel gällt, att varje kommun, rik eller fattig, som själv anslagit någon summa till dyrtidslindrande åtgärder, blivit tillerkänd ett till beloppet minst lika stort statsanslag. Under den egentliga kristiden funnos bärande skäl för tillämpningen av en dylik grundsats, men enligt kommissionens åsikt bör *staten hädanefter icke med dyrtidsanslag understödja varje kommun, som beviljat anslag för dyrtidslindrande åtgärder*, när ifrågavarande kommun befinner sig i ekonomiskt gynnsamt läge.

Den redan från och med sjätte perioden fastställda principen för *dyrtidsanslagets uppgift*, nämligen att huvudsakligen lämna hjälp åt ensamstående, gamla, sjuklingar och mycket barnrika familjer, bör även i fortsättningen bestå och vara vägledande för de kommunala myndigheterna vid anslagens fördelning, varvid det dock ytterligare bör understrykas, att fullt arbetsföra personer icke få komma ifråga till hjälps erhållande, såvida icke undantagsvis synnerligen ömmande omständigheter föreligga.

I samband med dessa påpekanden vill kommissionen erinra om att av dyrtidsanslaget utlämnats mycket betydande belopp till stenhuggarkommunerna, enkanerligen i Bohus län (omkring 1.77 miljoner kronor under de sex första perioderna), ehuru dessa kommuners bidragsmottagare till sitt övervägande flertal varit och alltjämt äro förmögna till arbete. Dessa åtgöranden sammanhännga med stenhuggerinäringens under krisåren tryckta ställning, som bland annat medfört, att denna industris arbetare nödgats åtnöja sig med inkomster, vilka ej varit tillräckliga för deras livsuppehälle. Kommissionen såge helst, att den hjälpverksamhet, som även under åren 1920 och 1921 till äventyrs måste upprätthållas till förmån för stenhuggarna i olika delar av vårt land, avskildes från dyrtidsanslagets uppgifter. Skulle det likväl befinnas lämpligast att låta dyrtidsanslaget bestrida kostnaderna för understöden åt stenhuggarkommunerna även under den tid, varunder dyrtidsverksamheten ännu kommer att pågå, synes denna avvikelse från det uppställda avvecklingsprogrammet böra uttryckligen angivas som ett undantag.

Med avseende på *inskränkningen av dyrtidsanslagets verksamhetsgrenar* må först framhållas, att de på grund av föregående års riksdagsbeslut genomförda inknappningarna veterligen icke vållat några större olägenheter inom kommunerna. Kommissionen vill för den skull förorda ett fortsättande på den inslagna vägen. Härvid torde endast tvenne grenar av verksamheten ytterligare kunna elimineras bort, nämligen barnbespisningen (jämt barnkrubbeverksamheten) och de filantropiska företagen. — — —

Avvecklingsverksamhetens uppgifter för dyrtidsanslaget skulle då bliva *nedbringande av de mindre bemedlades levnadskostnader ifråga om livsmedel, beklädnadsartiklar och bränsle* medelst direkta åtgärder av de kommunala organen. Dessutom borde skattetyngda kommuner såsom hittills berättigas att få använda någon mindre del av anslaget till förvaltningskostnader, sedan folkhushållningskommissionen i varje särskilt fall prövat förutsättningarna och fixerat beloppens storlek. De ytterst ringa belopp, som under de tre senaste perioderna ifrågasatts och kommit till användning för ändamålet, borga för, att det ej här kan bli tal om några större summor. Förefintligheten av möjligheten till någon ersättning har emellertid visat sig underlätta anskaffandet av lämpliga personer till fullgörandet av den ofta ganska betungande och ej sällan mycket otacksamma uppgiften att handhava fördelningen av dyrtidsanslaget, vilket arbete svårligen helt kan läggas på oavlönade arbetskrafter.

Rabatteringsprincipen bör även under avvecklingsskedet i princip fasthållas. Här

må emellertid anmärkas, att läget något ändrats sedan år 1916, och att det från ett ganska betydande antal landskommuner höjda kravet på ökad kontantutdelning nu synes kunna tillmötesgå i något vidsträcktare omfattning än tidigare. Bidragsmottagarna utgöras numera av ett ganska fåtaligt antal personer, varigenom betydande övervakning kan ske, att dyrtidshjälpen icke användes till inköp av olämpliga föremål. För många, som komma att bliva delaktiga av de under avslutningsskedet ytterligt avknappade bidragen, torde dessutom kontanta penningar under stundom bliva till större gagn än rabattkort. Kommissionen hyser på anförda grunder inga betänkligheter mot att tillstyrka en något vidgad kontantutdelning, men anser att det bör överlåtas på folkhushållningskommissionen och i sista hand Kungl. Maj:t att härom utfärda närmare föreskrifter. Av samma skäl böra även gratisutdelningens hittills rätt strängt tillämpade regler kunna något mildras.

Beträffande verksamhetens gestaltning i övrigt lära några viktigare förändringar icke vara erforderliga och icke heller önskvärda, enär det måste anses opraktiskt att inför verksamhetens förestående upphörande uppdraga nya linjer för arbetet. I den mån modifikationer skulle tarvas på den ena eller andra punkten, synes det lämpligast att lägga beslutanderätten i Kungl. Maj:ts och folkhushållningskommissionens händer

De av föregående års riksdag beviljade dyrtidsanslagen hava numera tagits i anspråk för sina ändamål, och torde i detta sammanhang icke krävas närmare omnämmande beträffande de sex första perioderna — t. o. m. den 31 december 1919 — då utgifterna kunnat hållas inom ramen för de anvisade beloppen. I närvarande stund kunna ej heller, såsom förut antytts, definitiva siffror företes, alldestund de två senaste periodernas utbetalningsärenden ännu ej slutbehandlats.

Däremot får kommissionen erinra om, att 1919 års riksdag anvisade ett förslagsanslag å 5 miljoner kronor till bestridande av utgifterna för sjunde perioden, eller första halvåret 1920. Enligt vad som utretts i den inledande historiken, har folkhushållningskommissionen till medio av februari 1920 avlåtit *förslag* till Kungl. Maj:t om fördelning 4.3 miljoner kronor. Hos kommissionen ineliggande men ännu ej färdigbehandlade ansökningar omfatta anslagskrav på cirka 2 miljoner kronor (varå dock betydande nedprutningar torde komma att göras). Ett mindre antal ansökningar å smärre belopp torde dessutom vara att emotse.

Kommissionen tror sig på grund härav kunna uppskatta behovet av anslagsmedel för sjunde perioden till i runt tal 6.5 miljoner kronor. Då som nämndes 5 miljoner kronor redan upptagits å extra stat för år 1920, skulle följaktligen krävas ett ytterligare tillskott av 1.5 miljoner kronor för sjunde perioden.

Ifråga om kostnaderna för de båda avslutningsperioderna, eller tiden 1 juli 1920 — 30 juni 1921, påpekas följande:

Den successiva minskningen av dyrtidsverksamhetens omfattning har lett till en stark nedpressning av utgifterna. Utvecklingsgången belyses av följande siffror, som angiva storleken av verksamhetens kostnader resp. beräknade kostnader under de tre senaste perioderna:

femte	perioden (full verksamhet)	20.3	miljoner kronor för staten.
sjätte	» (begynn. avveckling)	9. —	» » » »
sjunde	» (fortsatt avveckl.) ansökta belopp den 15 febr. 1920	6.3	» » » »

Kostnadsberäkningar.

Såsom av ovanstående framgår, har avvecklingen bedrivits i ett så snabbt tempo som förhållandena rimligen medgivit. Om densamma skulle komma att fortskrida i samma takt som under senaste perioder, tarvades för nästa två halvårsperioder ett anslag av omkring 7 å 8 miljoner kronor. Kommissionen anser sig likväl kunna förorda framställning till riksdagen om nya anslag till något lägre belopp, men synes den behövligen summan för ett helt års verksamhet icke kunna sättas nämnvärt under sjunde periodens kostnader. En vägledning vid mätandet av behovet av penningmedel utgöra också de belopp, som falla på de sjätte periodens kommuner, vilka uttalat sig för dyrtidsverksamhetens fortsättning efter den 1 juli 1920. Dessa kommuners statsbidrag för sjätte perioden uppgingo till 6.300.000 kronor.

Folkhushållningskommissionen har visserligen i sin förut åberopade skrivelse den 7 november 1919 uttalat, att densamma beräknat ett anslag å 9 miljoner kronor erforderligt under avvecklingsåret, men finner sig kommissionen likväl med hänsyn till ovan gjorda sammanställningar och de under rubriken »principer för dyrtidsverksamhetens avveckling» preciserade förslagen till verksamhetens begränsning i olika avseenden kunna stanna inför det belopp, 6 miljoner kronor, som upptagits i årets statsverksproposition.

I betraktande av att vinterhalvårets kostnader måste beräknas till relativt högre summor än utgifterna för höstmånadernas verksamhet, hade kommissionen gärna önskat en uppdelning av anslagen med 3 miljoner kronor på vardera halvåret 1 juli—31 december 1920 och 1 januari—30 juni 1921. Då det är ogörligt att på förhand uttala sig om vilka belopp, som kunna erfordras för envar av de båda sista perioderna, och det synes kommissionen lämpligt att förskjutningar inom det totala anslagens ram bör få äga rum under perioderna, vill kommissionen föreslå, att det begärda beloppet, 6 miljoner kronor, erhåller förslagsanslags natur. Därest så sker, har folkhushållningskommissionen för sin del intet att erinra mot att 4 miljoner kronor reserveras för åttonde perioden och 2 miljoner kronor för nionde perioden.

På grund av vad som här blivit anfört får folkhushållningskommissionen av juni 1919 alltså hemställa, att hos 1920 års riksdag måtte utverkas anslag till följande utgifter:

1) till bestridande av beräknade ytterligare kostnader under sjunde perioden	1.5 miljoner kronor,
2) till täckande av dyrtidsverksamhetens kostnader under åttonde och nionde perioderna	6. — » »
	tillhopa kronor 7.5 miljoner.»

Departementss.
chefen.

Såsom jag redan den 7 januari i år vid framställandet av förslag till beräkning av anslag till dyrtidslindrande åtgärder till förmån för de mindre bemedlade uttalade, bör ifrågakvarande verksamhet numerär avvecklas. Det synes emellertid nödvändigt, att denna avveckling sker småningom och icke består i ett tvärt upphörande av alla åtgärder. Såsom i folkhushållningskommissionens ovan intagna skrivelse framhålles är detta av betydelse såväl för kommunerna som för understödstagarna.

Men detta utesluter icke, att en kraftig minskning i åtgärdernas omfattning och i kostnaderna för desamma är nödvändig. Jag håller därför i likhet med kommissionen före, att ifrågavarande verksamhet bör i alltmera minskad skala fortsättas efter det den nu pågående sjunde perioden utlupit den 30 nästkommande juni samt att, då ett avslutande av verksamheten mitt i vintern icke synes tillrådligt, i någon mån fullföljas även under förra halvåret 1921 för att därefter definitivt upphöra. Under den tid, som intill dess återstår, böra kommunerna hava hunnit vidtaga nödiga åtgärder för att möta de behov, som kunna till följd av den statliga dyrtidsverksamhetens avslutande komma att ställas på dem. Det samarbete mellan de kommunala dyrtidsorganen och kommunernas fattigvårdsstyrelser, som kommissionen nu förordat för de sista perioderna, synes ur nämnda synpunkt ändamålsenligt och behöfligt.

Såsom jag nyss framhöll bör verksamheten inskränkas. Givetvis bör icke längre den principen följas, att statsbidrag lämnas varje kommun, som själv anslagit medel till dyrtidsåtgärder, utan böra bidragen förbehållas sådana kommuner, vilkas ekonomiska läge gör dem i verkligt behov därav. Även böra bidragens belopp röna påverkan av det större eller mindre behovet från kommunens sida.

Bidrag från dyrtidsanslaget böra huvudsakligen utgå för hjälp till ensamstående, gamla, sjuklingar och mycket barnrika familjer. Denna grundsats bör med allt större noggrannhet följas. Dock lär det icke kunna undvikas att i undantagsfall även andra bidragsbehövande måste tillgodoses, varvid såsom exempel kan erinras om de svårigheter för yrkets utövning, som uppstått för stenhuggarbefolkningen i vissa kommuner. Dylika undantagsfall få dock endast i helt ringa omfattning förekomma, och det ligger uppenbarligen i vederbörandes eget intresse att söka med det snaraste göra dylik statshjälp obehöflig.

I likhet med kommissionen anser jag statsbidrag till barnbispningen böra upphöra. Icke heller bör bidrag till filantropiska företag ifrågakomma.

Kommissionen har ansett bidragen framdeles böra avse nedbringande av prisen å livsmedel, beklädnadsartiklar och bränsle jämte lyse. Av den vid kommissionens skrivelse fogade, här såsom bilaga återgivna förteckningen framgår, att dessa huvudgrupper varit de, vilka dragit de största kostnaderna och att utgifterna för dem även under de sista perioderna varit högst betydande. Att dessa ändamål även fortfarande böra bliva föremål för dyrtidsbidrag, synes påtagligt, men storleken av dessa bidrag torde böra minskas, åtminstone på det hela taget.

1921-06-01

1921-06-01

Att i viss ringa omfattning medgiva bidrag till förvaltningskostnader synes mig välgrundat.

Mot kommissionens förslag att mildra reglerna för kontantutdelning och gratisutdelning ställer jag mig mera tveksam. Ju inskränkta verksamhetens omfattning blir och ju intimare samverkan som etableras med fattigvårdsorganisationerna, torde emellertid olägenheterna av vissa eftergifter i anförda hänseenden bliva mindre.

I avseende å avvecklingens fullföljande böra givetvis närmare regler meddelas av Kungl. Maj:t på förslag av kommissionen.

Kommissionen har nu beräknat, att utöver det för år 1920 redan av 1919 års lagtima riksdag anvisade förslagsanslaget å 5 miljoner kronor skulle behövas för sjunde perioden (förra halvåret 1920) 1 ½ miljon kronor. För åttonde och nionde perioderna har kommissionen ansett anslag å tillhoppa 6 miljoner kronor behövt, vilket helst borde fördelas med 3 miljoner kronor för vardera perioden. För sjunde och åttonde perioderna, d. v. s. året 1920, skulle alltså enligt denna beräkning ytterligare behövas 4 ½ miljoner kronor. För förra halvåret 1921 skulle behovet vara 3 miljoner kronor. I betraktande av att anslagen påtagligen fortfarande böra vara förslagsanslag och då det är angeläget, att under den sista perioden en stark inskränkning i verksamheten äger rum, på det att övergången till dess fullständiga upphörande icke må bliva så kännbar, anser jag mig icke hava anledning att föreslå någon ändring i de anslagsbelopp, som beräknats å tilläggsstat och för år 1921, men vill betona angelägenheten av att dessa belopp icke överskridas.

Jag hemställer därför, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för beredande av lindring i de mindre bemedlades levnadsvillkor anvisa såsom förslagsanslag

dels å tilläggsstat för år 1920	kronor 4,000,000
dels ock å extra stat för år 1921	» 2,000,000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga... till detta protokoll utvisar, skulle avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

H. Mellström.

Bilaga

Förteckning på olika huvudgrupper av varuslag i de av respektive kommuner ingivna kostnadsplaner över dyrtidsverksamheten.

Städer, köpingar och landskommuner.

1—7 perioden.

Anslagsperiod	1		2		3		4		5		6	
	Livsmedel		Barn- bespisning		Allmän bespisning		Beklädnads- artiklar		Bränsle-(inkl.) belysnings- artiklar		Filantropiska företag	
1	3,275,693	—	634,410	50	968,265	75	1,263,351	09	1,344,665	16	—	—
2	7,498,543	89	791,893	20	1,803,347	—	2,458,296	21	2,782,247	96	—	—
3	9,732,984	32	1,254,556	85	2,242,169	23	2,975,950	22	3,081,600	37	—	—
4	12,569,277	43	2,174,739	12	2,728,382	92	4,017,507	01	3,765,644	48	60,709	81
5	11,756,883	48	2,238,532	02	2,983,514	—	4,153,883	72	3,121,114	97	178,093	50
6	7,434,038	95	975,257	92	347,950	—	2,637,676	66	1,904,622	24	—	—
7 ¹⁾	4,492,126	43	622,487	—	52,000	—	1,734,523	64	1,201,220	50	—	—
Summa	56,759,547	50	8,691,876	81	11,125,628	00	19,241,188	55	17,201,115	68	238,803	31

Anslagsperiod	7		8		9		10		11		
	Upplysnings- verksamhet		Kontanta bidrag		Förvaltnings- kostnader		Diverse		Summa		
1	5,790	—	—	—	—	—	198,661	33	7,690	836	83
2	31,108	—	—	—	—	—	526,984	64	15,892,420	90	90
3	—	—	—	—	—	—	253,239	26	19,540,500	19	19
4	55,762	—	90,131	—	126,495	70	225,957	10	25,811,606	57	57
5	143,863	82	90,929	68	127,009	89	96,481	41	24,890,306	49	49
6	—	—	56,674	—	112,200	24	97,501	—	13,565,321	01	01
7 ¹⁾	—	—	80,461	—	82,513	—	32,000	—	8,297,331	57	57
Summa	236,523	82	317,505	68	448,218	83	1,430,824	68	115,691,323	56	56

1) Från ansökningar, som inkommit till och med den 11 februari 1920.